

De Taijiquan Klassieken

太極拳經

De Taijiquan Klassieken 太極拳經

De klassieke geschriften uit het Chinees vertaald, met
aandacht voor de filosofische grondslagen

Carlo Hover

讀書百通而義自見

Lees een tekst honderd keer en de betekenis wordt vanzelf duidelijk

Schrijver: Carlo Hover
Omslag: rolschildering 'De generaal en de filosoof'; schilder niet geïdentificeerd
ISBN 978-94-021-5864-9
© Carlo Hover, alle rechten voorbehouden
Uitgave Brave New Books, 2017

Inhoudsopgave

1	Inleiding	11
2	De Taijiquan geschriften	13
2.1	Wat betekent ‘taijiquan’?	13
2.2	De geschriften.....	13
	Ontstaan van taijiquan.....	13
	Groei en uitbreiding van taijiquan.....	14
	Behoeftte aan teksten.....	15
	De teksten	16
3	De Chinese taal	17
3.1	Klassiek Chinees.....	17
3.2	Karakters	17
3.3	Grammatica.....	18
3.4	Uitspraak.....	19
3.5	Vertalen in de praktijk: gedicht over de ware betekenis van taijiquan	19
4	De teksten vertaald	25
4.1	Wijze van presentatie.....	25
4.2	Klassieke verhandeling over taijiquan	26
4.3	Verhandeling over taijiquan	33
4.4	Uitleg over de uitvoering van dertien houdingen	44
4.5	Lied van de dertien houdingen	55
4.6	Lied van de spelende handen.....	61
4.7	Taijiquan in vijf trefwoorden.....	63
4.8	Aandachtspunten voor de training van vorm en partneroefening.....	79
4.9	De tien principes van Yang Chengfu	87
4.10	Lied over vorm en toepassing.....	106
5	Bijlagen	113
5.1	Taijiquan begrippen.....	113
	Àn 按 – duwen.....	114
	Bábèi 拔背 – open de bovenrug.....	115
	Bāguà 八卦 – de acht trigrammen	115
	Biànhuà 變化 – transformaties	119
	Cǎi 採 – plukken	121
	Chén 沉/沈 – zinken	122
	Dāntián 丹田 – elixer veld.....	123

Dàojiā 道家 – de filosofische school van het daoïsme	125
Dǎshou 打手 – spelende handen	129
Dìng 定 – gecentreerd.....	130
Dòngjìng 動靜 – (het samenspel tussen) beweging en stilstand	131
Fājìn 發勁 – ontladen van energie.....	132
Fāngcùn 方寸 – de vierkante duim van de geest	134
Gù 顧 – stap naar links.....	134
Guànchuàn 貫串 – verbonden.....	135
Hánxiōng bábèi 含胸拔背 – zink het borstbeen en open de bovenrug.....	135
Hàorán qì 浩然氣 – overstromende Qi.....	137
Jǐ 擠 – persen	139
Jīn 筋 – bindweefsel.....	140
Jìn 進 – stap naar voren.....	141
Jìn 勁 – energetische kracht	142
Jīng 經 – klassieker; meridiaan	143
Jìng 靜 – stil.....	144
Jīng 精 – essentie.....	145
Jīngshén 精神 – oorspronkelijke vitaliteit.....	147
Jiǔqū zhū 九曲珠 – de parel met de negen bochten	149
Kāihé 開合 – openen en sluiten	150
Kào 靠 – botsen	152
Lì 力 – (domme of brute) kracht	153
Lián 連 – verbinden	154
Liǎng 兩 – gewichtmaat	154
Liǎngyí 兩儀 – de twee fundamentele principes	155
Liè 掇 – splijten.....	157
Líng 靈 – wendbaar.....	158
Nián 黏 – plakken.....	159
Lǚ 捋 – neutraliseren	159
Pàn 盼 – stap naar rechts	160
Péng 棚 – expanderen.....	160
Péng lǚ jǐ àn 棚捋擠按 – expanderen, neutraliseren, persen en duwen.....	162
Qì 氣 – energie	163
Shén 神 – presentie.....	164

Shēn 身 – (vitaal) lichaam	167
Shì 勢 – houding	167
Shísān shì 十三勢 – de dertien houdingen	168
Shuāngchóng 雙重 – dubbelgewicht (staan).....	169
Sī 絲 – zijden draad	170
Sōng 鬆 – ontspannen	171
Suí 隨 – volgen	172
Tàijí 太極 – de primaire polariteit	173
Tàijíquán 太極拳 – groots ulziem boksen.....	175
Tǐ 體 – (fysiek) lichaam	176
Tǐyòng 體用 – vorm en toepassing.....	177
Tuì 退 – stap naar achteren	178
Wújí 無極 – het ongedifferentieerde	179
Wǔbù 五步 – de vijf stappen	180
Wǔxíng 五行 – de Vijf elementaire processen.....	181
Xīn 心 – geest.....	182
Xíng 形 – verschijningsvorm.....	185
Xīnjìng 心靜 – kalmeer de geest	185
Xūlíng dǐngjìn 虛靈/領頂勁 – breng soepel de JIN-energetische kracht naar de kruin	186
Xūshí 虛實 – (de wisselwerking tussen) leeg en vol	189
Yāo 腰 – middel.....	191
Yáng 陽 – het actieve	191
Yì 意 – aandacht.....	192
Yìjīng 易經 – het Boek der veranderingen	193
Yīn 陰 – het passieve	195
Yīn Yáng 陰陽 – (de wisselwerking tussen) het passieve en actieve	195
Yǒng quán 湧泉 – borrelende bron.....	197
Zhān nián lián suí 粘黏連隨 – kleven, plakken, verbinden en volgen	197
Zhǒu 肘 – (elleboog)stoten.....	199
Zǒu 走 – wijken.....	200
Karakterwolk.....	201
5.2 Locaties van punten in het lichaam	203
5.3 De uitspraak van het Chinees	207
5.4 Verder lezen.....	209

1 Inleiding

Wie les volgt in taijiquan zal de leraar of lerares zo nu en dan horen verwijzen naar een spreuk uit ‘de klassieken’. Dat is een klein aantal, vrij korte teksten die essentiële principes van taijiquan benoemen en verhelderen. Het gaat zowel om de (solo) vorm (het uitvoeren van alle houdingen in een vloeiende aaneenrijging) als om de partneroefening (vaak aangeduid als *pushing hands*). Op de verschillende wapenvormen, zoals zwaard, speer, stok en waaier, gaan deze teksten niet in.

De teksten zijn nogal cryptisch en hun betekenis wordt vaak duidelijker naarmate de beoefenaar verder gevorderd is. Toch kan het voor beoefenaren van alle niveaus nuttig zijn er kennis van te nemen. Ze lenen zich uitstekend voor periodieke herlezing en kunnen daarbij dienen als een graadmeter voor de eigen ontwikkeling. Hoe meer je begrijpt (of eigenlijk: hoe beter je begrijpt wat je nog niet begrijpt) des te verder ben je in die ontwikkeling. En in elk geval kan de lezer troost vinden in het Chinese gezegde: “lees een tekst honderd keer en de betekenis wordt vanzelf helder”.

De teksten in deze bundel zijn alle direct uit het klassiek Chinees, waarin zij zijn geschreven, in het Nederlands vertaald. De vertaler is geen academisch opgeleide sinoloog, maar autodidact.

Van elke tekst is ook de Chinese versie opgenomen (zowel in karakters als in *pinyin*-transcriptie) en per regel is er telkens zowel een letterlijke karakter-voor-karakter vertaling als een ‘lopende’ Nederlandse vertaling.

Een algemene toelichting op de aard van teksten en hun totstandkoming gaat aan de vertalingen vooraf. Ook is er aandacht voor typische kenmerken van het Klassiek Chinees en wat die betekenen voor het vertalen.

In bijlagen is nadere informatie opgenomen. Zo is er een uitgebreide begrippenlijst met uitleg over alle taijiquanbegrippen uit de teksten. Veel aandacht is er daarbij voor de filosofische grondslagen van taijiquan, en daarmee ook voor taijiquan als ‘levenskunst’. Dat is relevant want voor de meeste beoefenaren liggen de ‘martiale’ uitdagingen tegenwoordig niet op straat, maar elders, in werk en carrière, in de omgang met anderen en in een disbalans tussen lichaam en geest.

Het boek sluit af met een geannoteerde bibliografie voor wie zich verder wil verdiepen.

De vertalingen zijn uitgebreid besproken binnen een leesgroep van gevorderde taijiquanbeoefenaren. Dank gaat uit naar de deelnemers daarvan: Adrienne van der Reijt, Evien Tjabbes, Jenny Schenk, Lourens van der Meij en Lucas van der Aart.

Alle tekortkomingen in de vertalingen en bijlagen zijn uiteraard uitsluitend voor rekening van de vertaler.

2 De Taijiquan geschriften

2.1 Wat betekent 'taijiquan'?

Taijiquan is een Chinese krijgskunst of vechtsport die tegenwoordig vooral om redenen van gezondheidsbevordering beoefend wordt.

Taijiquan is bij de meeste mensen waarschijnlijk vooral bekend vanwege de vaak langzaam uitgevoerde choreografie van bewegingen.

In de praktijk bestaat de training meestal uit drie onderdelen: het, soms langdurig, staan in allerlei verschillende houdingen; het uitvoeren van al deze houdingen in een bepaalde voorgeschreven sequentie, de 'vorm' genoemd en een partneroefening waarbij het er om gaat de ander uit zijn evenwicht te brengen. Deze laatste wordt vaak in het Engels als *push(ing) hands* aangeduid.

In de loop van de tijd hebben zich verschillende stijlen ontwikkeld. De onderlinge verschillen hebben te maken met de lengte van de vorm (het aantal houdingen, variërend van 13 tot 108), de uitvoering van de houdingen en bewegingen (groter en ruimer, dan wel kleiner en compacter), de snelheid, de fysieke belasting van de afzonderlijke houdingen en de mate waarin het accent meer of minder op een 'zachte' kwaliteit van de uitvoering ligt.

Taijiquan wordt in karakters geschreven als 太極拳. Letterlijk betekent dat zoiets als 'het grootst ultieme boksen' of het 'mega polaire boksen'. Dat laatste is eigenlijk het meest correct omdat taijiquan in de uitvoering immers sterk uitgaat van de polariteit, of tegenstelling, tussen *yin* en *yang*, leeg en vol, open en gesloten, buigen en strekken, bewegen en stilstaan.

Dat legt meteen een relatie met de specifieke kosmologische en filosofische betekenis van het begrip *taiji* 太極, waar één van de teksten ook nadrukkelijk naar verwijst: de *Verhandeling over taijiquan*, door Wang Zongyue; zie paragraaf 4.3.

In de begrippenlijst staat een nadere uitleg van de benaming taijiquan en van het filosofische en kosmologische begrip *taiji*.

2.2 De geschriften

Ontstaan van taijiquan

De aanduiding 'klassieke geschriften' (*jing* 經) wekt de indruk dat het om heel oude teksten gaat, maar dat is niet het geval. Evenmin is taijiquan een heel oude krijgskunst, al zijn er wel vroege voorlopers. De

benaming taijiquan dateert van de tweede helft van de 19^e eeuw.

Volgens de traditie is de daoïstische monnik Zhang Sanfeng (張三丰) de grondlegger. Hij wordt door sommigen gedateerd van 1367 – 1403 en door anderen van 1247-1447 (hij zou in dat geval ruim 200 jaar oud geworden zijn). Wellicht heeft deze figuur nooit echt bestaan. Op basis van meer betrouwbare bronnen is het begin van taijiquan rond 1800 te dateren; de benaming taijiquan komt pas rond 1850 op.

Al snel ontwikkelen zich daarna verschillende stijlen naast de oorspronkelijke Chen stijl (陳氏), waarvan de oorsprong mogelijk rond 1650 ligt; achtereenvolgens de Yang stijl (楊氏), de Wu (Hao) stijl (武氏), de Wu stijl (吳氏) en de Sun stijl (孫氏). De Yang stijl is tegenwoordig het meest populair.

Taijiquan wordt gerekend tot de zachte, of ‘interne’ (krijgs)kunsten (*neijia* 內家) die voortkomen uit daoïstische kloosters in het Wudang 武当 gebergte en verschillen van de harde, of ‘externe’ vormen (*waijia* 外家) die vooral met het Shaolin 少林 klooster geassocieerd worden. Laatstgenoemde stijlen hebben een explosief karakter en leggen veel nadruk op krachtraining en snelheid. Eerstgenoemde benadrukken mentale training en energiebeheersing (denk aan *qi* 氣) en stellen het langzaam oefenen van bewegingen centraal (om ze uiteindelijk wel degelijk snel uit te kunnen voeren). Verschillende teksten gaan nader in op het verschil tussen ‘interne’ en ‘externe’ scholen.

Groei en uitbreiding van taijiquan

Krijgskunsten zijn oorspronkelijk een familieaangelegenheid. Ze worden enkel binnen de familie beoefend en doorgegeven en voor buitenstaanders geheimgehouden. Zij worden in die tijd immers niet zoals nu primair voor de gezondheid beoefend, maar om goed te kunnen vechten en dan ligt het niet voor de hand om je technieken prijs te geven. Gaandeweg ontstaan er ‘scholen’ waar ook anderen in de leer kunnen gaan, maar ook die scholen houden hun oefeningen en technieken in de regel nog geheim voor het grootste deel van de leerlingen. Dat hangt onder meer samen met het feit dat de meesters er vaak van moeten leven en daarbij past een ‘verdienmodel’ waarbij de leer geheim is en de meesters bepalen wanneer een leerling zelf meester kan worden. Deze geslotenheid werkt verder in de hand dat er in de loop van de tijd allerlei (sub)stijlen ontstaan.

Waarschijnlijk is er vanaf het begin al sprake van spreuken, gezegden en rijmpjes die de beginselen van een stijl verwoorden en mondeling worden overgeleverd. Aan sommige teksten is een orale traditie duidelijk af te zien; aan het gebruik van herhalingen, deuntjes en dichtvormen die het onthouden van de teksten vergemakkelijken. Veel meesters en beoefenaren zijn immers ongeletterd en dus aangewezen op mondelinge overdracht van kennis.

Na verloop van tijd zijn de teksten op schrift gesteld. Aanvankelijk gaat het daarbij uitsluitend om handgeschreven documenten, die vooral van meester tot opvolger zullen zijn doorgegeven. Pas rond 1920 verschijnen de eerste gedrukte uitgaven van de Taijiquan Klassieken.

Wie meer wil weten over de ontwikkeling van taijiquan en de rol van de Klassieken daarbij, kan terecht bij de boeken van Huang (1963), Wile (1996), Docherty (1997) en Davis (2004); zie de literatuurlijst.

Behoeftte aan teksten

In de loop van de negentiende eeuw begint de Qing 清 dynastie (1644 – 1912) in verval te raken, deels door interne factoren, maar zeker ook als gevolg van westerse interventies en imperialisme. Het is een tumultueuze periode met veel onzekerheid, protesten, opstanden, banditisme en dergelijke. De beginjaren van de Republiek (na de val van de Qing dynastie in 1912) zijn niet minder turbulent.

Al deze onzekerheden en veranderingen (gaandeweg steeds meer bepaald door het optreden van westerse mogendheden die de Chinese markt op willen) leiden onder meer tot een roep om terug te keren naar traditionele Chinese waarden. Dit vergroot de belangstelling voor taijiquan (en andere vechtstijlen), deels uit oogpunt van zelfverdediging maar ook als methode van traditionele Chinese gezondheids- en karakterontwikkeling.

Deze groei zet het oude familie- en schoolsysteem onder druk en versterkt de behoefte aan teksten, die door toename van de geletterdheid nu een groter publiek kunnen bereiken. Vanaf 1920 verschijnen gedrukte uitgaven, onder meer gericht op zelfstudie voor wie geen leraar kan vinden of betalen. De Taijiquan Klassieken kunnen de functie van zelfstudieboek overigens nauwelijks vervullen, maar andere teksten die dan verschijnen bevatten uitgebreide beschrijvingen van de vorm en de partneroefening, geïllustreerd met foto's of tekeningen.

De groei van de belangstelling en het wegvallen van het zware en intensieve schoolsysteem (dat vaak een fulltime training behelst) als enig

opleidingsmodel leiden ook tot aanpassingen in de stijlen. Lange vormen (met veel houdingen) worden ingekort en fysiek minder belastende stijlen stijgen in populariteit.

De teksten

Volgens de traditie zijn de Taijiquan Klassieken in 1852 ergens in een winkel gevonden. De teksten zelf zouden dan dus van daarvoor moeten dateren. Een nadere datering is niet eenvoudig omdat maar van enkele van de auteurs betrouwbare data beschikbaar zijn. De benaming Taijiquan Klassieken (*Taijiquan jing* 太極拳經) is van een latere tijd (rond 1900). Eerste gedrukte uitgaven van de Taijiquan Klassieken in het Chinees zijn er pas rond 1920.

Er is geen vaste canon van teksten. Chinese uitgaven van de klassieken verschillen qua samenstelling van teksten en van die teksten zelf zijn er soms verschillende versies. Gezien de ontwikkeling van de teksten (na mondelinge overlevering op schrift gesteld) is dat niet verbaasd. Verder worden binnen de verschillende stijlen soms eigen versies gehanteerd met goed bij de eigen stijl passende teksten.

De voorliggende bundel vertalingen bevat de teksten uit de Yang-versie van de Klassieken, aangevuld met twee latere teksten (van Yang Chengfu en Zheng Manqing). Aangesloten is bij de selectie in de bundel *The essence of T'ai Chi Ch'uan, The literary tradition* van Benjamin Pang Jeng Lo (1979). De teksten hebben echter voor het overgrote deel geen of maar een beperkte specifieke Yang-stijl inkleuring, dus beoefenaren van andere vormen en stijlen kunnen er zeker ook inspiratie in vinden.

De teksten verschillen van elkaar wat betreft invalshoek (variërend tussen filosofie, zelfcultivering, technische instructie en martiale toepassing), gebruikte terminologie (een belangrijk begrip als *qi* 氣 komt in de ene tekst nauwelijks en in een andere heel vaak voor; twee verschillende begrippen voor kracht, *li* 力, en *jin* 勁), worden soms strikt onderscheiden en dan weer door elkaar gebruikt), en schrijfstijl (essay, gedicht, deuntje, opsomming).

In totaal zijn negen teksten opgenomen, in chronologische volgorde, uitgaande van de tijd waarin de (vermoedelijke) auteurs leefden. Het is allerminst zeker of dit in overeenstemming is met de feiten.

3 De Chinese taal

3.1 Klassiek Chinees

De Taijiquan Klassieken zijn geschreven in het klassiek Chinees. Het is goed om daar iets van te weten om de vertalingen beter te begrijpen.

Het klassiek Chinees kwam tot stand in de periode van de ‘strijdende staten’, de vijfde tot en met de tweede eeuw voor onze jaartelling. Het is daarna tot 1919 gebruikt als de officiële schrijftaal die gaandeweg natuurlijk steeds meer ging afwijken van de gewone spreektaal. In het grote China met zijn vele talen en dialecten had zo’n uniforme schrijftaal overigens een groot voordeel – vergelijkbaar met het gebruik van het Latijn in Europa tot aan de achttiende eeuw.

3.2 Karakters

Chinees schrijft men met karakters en niet met een alfabet. In tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt zijn karakters over het algemeen géén pictogrammen. Het aantal pictogrammen is maar heel beperkt, ongeveer 600 stuks. Dat ligt ook wel voor de hand want de meeste abstracte begrippen zijn nu eenmaal niet als een pictogram te tekenen.

Karakters zijn in de volgende soorten in te delen:

- Pictogrammen, zoals het karakter *mu* 木 dat ‘boom’ betekent: een stam met boven de takken en onder de wortels (oorspronkelijk zag het er zo uit: 𣎵).
- Ideogrammen die een abstract begrip concreet visualiseren zoals het karakter *san* 三 dat ‘drie’ betekent.
- Samengestelde ideogrammen waarin twee of meer pictogrammen of ideogrammen een begrip weergeven. Een karakter dat twee bomen weergeeft, *lin* 林, betekent ‘bos’.
- Meer dan 90% van alle karakters bestaat uit een combinatie van een betekenisverwijzing (ook wel ‘wortel’ of ‘radicaal’ genoemd) en een klankverwijzing (een fonetisch deel). Het eerste deel geeft een indicatie van wat het woord betekent en het tweede onderdeel geeft een indicatie van hoe het klinkt. Het karakter *qiao* 橋 betekent ‘brug’ en bestaat uit de betekenisverwijzing *mu* 木 die aangeeft dat het gaat om een boom, plant of meer in het algemeen iets van hout. Het fonetische deel *qiao* 喬 geeft aan hoe het ongeveer klinkt. De

inhoudelijke betekenis van de klankverwijzing doet vaak niet ter zake, maar toen de karakters werden opgesteld, zocht men wel naar klankverwijzingen waarvan het karakter ook nog een relevante inhoudelijke betekenis had. Zo betekent *qiao* 喬 ‘hoog en gebogen’. Chinese bruggen waren oorspronkelijk van hout en hadden de vorm van een halve cirkel (dus waren hoog en gebogen).

Veel karakters zijn te vertalen in verschillende woordsoorten. Bijvoorbeeld kun je het karakter *li* 力 vertalen als zelfstandig naamwoord (hij gebruikt veel ‘kracht’), bijvoeglijk naamwoord (een ‘krachtige’ man), bijwoord (iemand ‘met kracht’ waarschuwen) of als werkwoord (‘sterk maken’).

Het klassiek Chinees gebruikt in de regel woorden van één lettergreep (weergegeven door één karakter), terwijl woorden in het Modern Chinees meestal twee lettergrepen tellen en uit twee karakters bestaan. In het klassiek Chinees komen samengestelde woorden van twee karakters overigens geregeld voor; ook in de Taijiquan Klassieken.

3.3 Grammatica

Het klassiek Chinees kent (net als het Modern Chinees) geen lidwoorden, maakt geen onderscheid tussen enkel- en meervoud en kent geen naamvallen en verbuigingen of vervoegingen van werkwoorden. Dus het karakter *mu* 木 kan beteken ‘de boom’, ‘een boom’, ‘bomen’. Maar karakters hebben vaak ook verschillende (veelal wel verwante) betekenissen. Zo kan 木 ook beteken ‘hout’ of ‘houten’, maar ook ‘hard’, ‘ongevoelig’, ‘stom’ of ‘dom’. De betekenis die van toepassing is, haal je uit de context. In veel gevallen is er wel een duidelijke keuze mogelijk, maar voor de Chinese lezer resoneren de andere betekenissen vaak nog mee. Je kunt daarom soms beter spreken van een betekenisveld dan van een (enkelvoudige) betekenis van een karakter. Dat is in een vertaling vrijwel niet weer te geven, tenzij je de vertaling langer maakt en meer woorden gebruikt.

Werkwoorden kennen geen verbuigingen; er is dus geen verschil tussen tegenwoordige tijd, toekomstige tijd e.d. Dus het karakter *zhi* 知, weten, kan beteken: ik (jij, hij, zij, jullie, wij) weet, wist, heb geweten, zal weten e.d. Wat het in een concreet geval moet wezen, blijkt wederom uit de context. Het is ook in het klassiek Chinees mogelijk om heel concreet

en specifiek te zijn, maar als het niet echt nodig is, doet men dat niet. En meestal vinden auteurs het niet nodig.

Kortom, het klassiek Chinees is een erg compacte taal, maar is niet altijd eenduidig. Bij het vertalen is het daarom zaak op drie dingen te letten. Om te beginnen de context. Zo ligt het bij de Taijiquan Klassieken natuurlijk voor de hand om allerlei begrippen in martiale context te duiden. Verder is de woordvolgorde essentieel. Daaruit is bijvoorbeeld af te leiden wat waarschijnlijk het onderwerp, het werkwoord en het lijdend voorwerp is. Tenslotte gebruikt het klassiek Chinees ‘functiewoorden’ of partikels die geen inhoudelijke betekenis hebben, maar een grammaticale functie vervullen. Dat geeft de lezer houvast. Desondanks is het in de praktijk vaak goed mogelijk om een zin op verschillende manieren correct en begrijpelijk te vertalen.

3.4 Uitspraak

De uitspraak in dit boek volgt het *pinyin* systeem en geeft de moderne uitspraak in het zogeheten Mandarijn. Het is een fonetische transcriptie, maar een die niet goed aansluit bij het Nederlands, omdat allerlei letters anders worden uitgesproken dan wij gewend zijn.

Wie de teksten in het Chinees wil kunnen declameren, kan te rade gaan bij bijlage 5.3.

3.5 Vertalen in de praktijk: gedicht over de ware betekenis van taijiquan

Hieronder volgt een proefvertaling om te illustreren wat er bij het vertalen vanuit het klassiek Chinees zoal komt kijken.

Het *Gedicht over van de ware betekenis van taijiquan* (太極拳真義訣), geschreven door Li Daozi (李道子, 614-741?) is geen officiële klassieker, maar zou er, vanwege de poëtische kwaliteit ervan wel een mogen zijn. De datering van deze auteur in de Tang dynastie is onwaarschijnlijk omdat de benaming taijiquan destijds nog niet gangbaar was.

Het gedicht is onder meer interessant omdat er, zoals vaker het geval is, twee versies van zijn (vier karakters verschillen) en omdat het goed gebruikt kan worden om vertaalkwesties toe te lichten.

Hieronder volgt nu eerst de Chinese tekst met vertaling per karakter. Voor elk karakter worden de verschillende betekenissen uit het woordenboek weergegeven.

太極拳真義訣

Tàijíquán zhēnyì jué

Taijiquan ware betekenis rijm

Gedicht over van de ware betekenis van taijiquan

李道子

(Geschreven door) Lǐ Dàozi

1. 無形無象，全身透空。

Wú xíng wú xiàng, quánshēn tòu kōng.

Geen vorm/schaduw/beeld/reflectie/spoor geen verschijning/vorm beeld;
heel lichaam/zelf/persoon transparant/penetreren/tonen
leeg/hol/ijdel/onecht/nutteloos/hemel/ruimte.

2. 忘物自然，西山懸磬。

Wàng wù zìrán, xī shān xuán qìng.

Vergeten/negeren ding/zaak/affaire/spul/levend-wezen
zelf/eigen/persoon/vanzelf/natuurlijk zo/aldus; westen berg hangen
klokkenstoel/klok/bel.

In de tweede versie van de tekst is het eerste karakter 應: antwoorden/reageren/
gehoorzamen en is het laatste karakter 磬, opgebruikt/uitgeput/leeg.

3. 虎吼猿鳴，泉清水靜。

Hǔ hǒu yuán míng, quán qīng shuǐ jìng.

Tijger brullen aap krijsen; bron/fontein helder/schoon/fris/
zuiver/alleen/arm/rustig water/rivier/stroom stil/kalm/rustig.

In de tweede versie is het tweede deel van zin als volgt: 水靜河清. Het vijfde is hier 水
(water/rivier/stroom) en het zevende 河 (rivier, soms in de betekenis van de Gele Rivier).
Verder zijn de karakters 靜 en 清 daar qua positie omgedraaid.

4. 翻江鬧海，盡性立命。

Fān jiāng nào hǎi, jìn xìng lì mìng.

Omslaan/buitelen/omkeren/oversteken rivier boos/lawaaiig/lawaai-
maken/razen/problemen-maken/zorgen-hebben zee; tot-het-uiteerste(-
gaan)/completteren/uitputten/altijd natuur/karakter/dispositie
staan/vestigen/oprichten/bestaan/ leven/oprecht lot/leven/bestemming.

In de andere versie is het derde karakter 播 zaaien/verspreiden/dwalen/struinen.

Om te beginnen kijken we naar de structuur van de tekst. Vier regels, elk verdeeld in twee delen van vier karakters. Maar oorspronkelijk kenden deze teksten geen interpunctie en kun je het ook als vier ongedeelde zinnen beschouwen (of zelfs als acht).

Het is verder geen moeilijke tekst en er zijn geen karakters met obscure of technische betekenissen. Zoals veel Chinese gedichten biedt het op het eerste oog niet veel meer dan een losse aaneenrijging van beelden (van telkens twee karakters) zonder aan te geven over hoe je die op zichzelf en ten opzichte van elkaar moet duiden. Het lijkt sterk op een natuurgedicht, maar gegeven de titel moet je (een deel van) de beelden waarschijnlijk toch metaforisch begrijpen in de context van taijiquan.

Vervolgens is het nodig om te bepalen om welke woordsoorten het gaat: is een karakter een zelfstandig naamwoord, werkwoord, bijvoeglijk naamwoord, bijwoord, partikel et cetera? Van partikels of ingewikkelde grammaticale constructies is hier geen sprake.

Neem bijvoorbeeld regel 3. Vertaal je hier: ‘de tijger brult,’ of ‘tigers brullen’? Of is misschien ‘brullende tijgers’ bedoeld? Maar je kunt ‘tijger’ eveneens opvatten als een bijwoordelijke bepaling bij ‘brullen’, dan wordt het ‘tijgerlijk brullen’, of beter ‘brullen als een tijger’. Maar wie brult er dan als een tijger, de taijiquanbeoefenaar? Dat zou best kunnen, want bij veel vechtstijlen is het gebruik van de stem een belangrijk onderdeel, bijvoorbeeld om een klap kracht bij te zetten. Deze lijn volgend is een goede vertaling misschien een gebiedende wijs: ‘Brul als tijger en gil als een aap!’ In elk geval ligt het hier niet voor de hand de tijd te veranderen. Er zal niet bedoeld zijn, ‘de tijger heeft gebruld’, of ‘de aap zal krijsen’.

De eerste regel verwijst mogelijk naar een bepaalde kwaliteit van de taijiquanbeoefenaar; diens lichaam is – in elk geval in de waarneming van de ander – fluïde, wazig, leeg en zonder substantie. De (tegen)ander kan er geen zicht, laat staan grip op krijgen. Dit kan beschrijvend worden vertaald (‘Vormloos en fluïde, het hele lichaam is ijl en doordringbaar’), maar ook gebiedend: ‘Wees zonder vorm en gedaante ...’. Maar wat hier vertaald is als ‘het hele lichaam’ (全身) kan ook vertaald worden als ‘alles’. Dan leest regel 1 als: ‘Er zijn (nog) geen vormen en verschijnselen, alles is (nog) leeg en transparant.’ Maar wat heeft dat met taijiquan te maken? Je kunt daarbij denken aan het begin van de vorm, waar je in de WUJI-houding staat. Dan is alles nog open en ongedifferentieerd.

Regel twee; gaat het hier om ‘vergeten dingen’ of om ‘het vergeten van de dingen’? Het karakter *wu* 物 is hier ook te vertalen als ‘alles om je heen’. Of is misschien, in de versie met het andere karakter, bedoeld ‘reageren op de dingen’, waarbij ‘dingen’ ook kan staan voor bijvoorbeeld de omstandigheden in een gevecht?

Het derde en vierde karakter (自然) betekenen samen ‘natuurlijk’ of ‘vanzelf’; een belangrijk begrip in het daoïsme. De eerste helft van de regel kan dus betekenen dat je in de partneroefening op een natuurlijke manier en als het ware ‘vanzelf’ responsief moet zijn. Maar als je de tekst ziet als een natuurgedicht is een mogelijke interpretatie dat het om ‘de dingen’, ofwel ‘de natuur’ gaat die (door de mens ‘vergeten’ of met rust gelaten) de eigen natuurlijke gang gaat.

Het tweede deel van deze zin duidt een berg aan in het westen, of een berg met de naam Westerberg waar een tempel is met een grote klok. 西山 is de naam van een regio in China, de naam van een heuvelrug ten westen van Beijing en de naam van een berg in de regio Guilin. Met meer biografische informatie over de auteur zou misschien een keuze te maken zijn.

Die klok hangt stil (vanaf zijn kruin?) maar het geluid ervan klinkt kilometers ver. In de variant met het andere karakter op het eind van de regel kan het karakter daarvoor het beste vertaald worden als klokkenstoel of tempelklok. De betekenis zou dan kunnen zijn dat er ver weg in de Westerbergen een tempelklok is, of dat die tempelklok van ver te horen is. Per saldo wijkt de betekenis dan niet veel af van die van de andere versie. Het beeld van iets stils en stabiels met een verreikende werking past goed wat je in de partneroefening wilt bereiken.

Regel drie lijkt een contrast te schetsen tussen gebrul en geschreeuw (van dieren, of gelijk aan dieren), en het meer serene beeld van een heldere bron en stil water. Die tegenstelling tussen lawaai en stilte, of ook wel tussen beweging en stilstand past bij de filosofische betekenis van *taiji* als ‘twee tegengestelde beginselen’.

De vierde regel toont ons wederom een natuurbeeld van ditmaal een rivier met flinke (‘buitelende’) golven en een ‘boze’ of stormachtige zee. Die kracht van het golvende water past bij het beeld van *haoran qi* (浩然氣), de vloedgolfachtige energie *qi* die binnen taijiquan tot uitdrukking kan komen. Maar in plaats van aanvallend, kan het (in de tweede versie van de tekst) ook defensief vertaald worden: duw de rivierstroom terug en verspreid (of versplinter) de kracht van de zee. Het tweede deel van